

Haridus- ja Teadusministeerium
Integratsiooni ja Migratsiooni Sihtasutus Meie Inimesed

Mida tähendab mulle Eesti kodanikuks olemine?

Esseekonkursi auhinnatud tööd

Haridus- ja Teadusministeeriumi ning Integratsiooni ja Migratsiooni Sihtasutus
Meie Inimesed 2011. aasta kodanikupäevaks välja kuulutatud esseekonkursi „**Mida tähendab mulle Eesti kodanikuks olemine?**“ auhinnatud tööd.

Koostanud Toivo Sikk

Esmatrükk, 2011

Autoriõigus kuulub väljaandjale ja esseede autoritele

ISBN 978-9949-17-268-9

Teostus TEA® Kirjastus ja trükikoda Rebellis

Tasuta tiraaž

**Haridus- ja Teadusministeeriumi
ning
Integratsiooni ja Migratsiooni Sihtasutuse Meie Inimesed
2011. aasta kodanikupäevaks välja kuulutatud esseekonkursi
„Mida tähendab mulle Eesti kodanikuks olemine?“**

JUHEND

1. Üldalused

- 1.1 Konkursi korraldaja on Integratsiooni ja Migratsiooni Sihtasutus Meie Inimesed, rahastaja Haridus- ja Teadusministeerium.
- 1.2 Konkurss on avalik ja üheetapiline.

2. Eesmärk

- 2.1 Väärtustada Eesti ühiskonda, toetada õpilaste aktiivsust kodanikuühiskonna arendamisel.
- 2.2 Julgustada õpilasi kaasa rääkima ja osalema demokraatlikes protsessides.
- 2.3 Kirjeldada tulemuslikumaid kodanikuteadlikkuse alaseid ettevõtmisi/üritusi.
- 2.4 Saada õpilasi huvitavaid teemasid kodanikuks olemise valdkondadest, millest esitada küsimusi järgnevides kodanikupäeva viktoriinides.
- 2.5 Tunnistada õppurite kodanikuteadlikkust ja soovi olla sallivam.

3. Tingimused

- 3.1 Konkursile oodatakse osalema üldhariduskoolide 7.–12. klasside ja kutsekoolide õpilasi.
- 3.2 Konkursil on kaks vanuseastet: 1. vanuseaste – üldhariduskoolide VII–IX klassi ja 2. vanuseaste – üldhariduskoolide X–XII klassi ning kutsekoolide õpilased.

- 3.3 Iga konkursist osavõtja võib võistlustele saata ühe essee, milles ootame tema mõtteid kodanikuks olemisest, mõtteid selle kohta, mida saab ta Eesti kodanikuna teha head ühiskonnale, mõtteid sellest, kuidas Eesti kodanikuks olemine ja kodanikuna käitumine tõstab enesetunnet.
- 3.4 Konkursile esitatud essee peab olema kirjutatud eesti keeles.
- 3.5 Konkursil osalemiseks tuleb esitada kuni 2 lehekülje pikkune (umbes 3600 tähemärki) essee trükituna 12-punktilises kirjas või selgestiloetavas käekirjas Integratsiooni ja Migratsiooni Sihtasutusse Meie Inimesed aadressil: Liimi 1, 10621 Tallinn või e-posti aadressil: toivo.sikk@meis.ee. Esseele lisada autori nimi, kooli nimetus, klassi või rühma number ja kontakttelefon ning e-posti aadress.
- 3.6 Konkurs kestab 3. oktoobrist–12. novembrini 2011. a.

4. Konkursitööde esitamine

4. Töö esitada elektrooniliselt või paberkandjal kas trükituna või käsitsi kirjutatuna.
- 4.2 Essee esitamise viimane tähtaeg on 12.11.2011 (postitempli kuupäev).

5. Auhinnad

- 5.1 Mõlemas vanuserühmas on ette nähtud välja anda üks esimene, kaks teist ja kolm kolmandat auhinda ning ergutusauhinnad. Sobiva tase-mega tööde puudumisel võib žürii auhindamisel teha muudatusi.
- 5.2 Kokkuvõtte ja avalikustamine toimub aadressil: www.meis.ee. Konkursile laekunud esseed säilitatakse Integratsiooni ja Migratsiooni Sihtasutuses Meie Inimesed. Konkursitöid on õigus kasutada trükistes kokkuleppel autoritega.

6. Žürii

- 6.1 Võistlustöid hindab 5-liikmeline žürii, kuhu kuuluvad:
1. Irene Käosaar – Haridus- ja Teadusministeeriumi üldharidusosakonna juhataja
 2. Sirli Tooming – Kultuuriministeeriumi kultuurilise mitmekesisuse osakonna peaspetsialist

3. Toivo Sikk – Integratsiooni ja Migratsiooni Sihtasutuse Meie Inimesed Keelekümblusüksuse koordinaator

4. Janek Murakas – Viimsi Keskkooli ühiskonnaõpetuse õpetaja

5. Dmitri Rõbakov – Tallinna Kesklinna Vene Gümnaasiumi ühiskonnaõpetuse ja ajaloo õpetaja

7. Võitjate avalikustamine

7.1 Võitjate nimed avalikustatakse Integratsiooni ja Migratsiooni Sihtasutuse Meie Inimesed kodulehel (www.meis.ee). Võitjatega võetakse ühendust individuaalselt ja neile esitatakse kutse kodanikupäeva viktoriini parimate sooritajate vastuvõtule.

**Haridus- ja Teadusministeeriumi ning
Integratsiooni ja Migratsiooni Sihtasutuse Meie Inimesed
2011. aasta kodanikupäevaks välja kuulutatud
esseekonkursi
„Mida tähendab mulle Eesti kodanikuks olemine?“
tulemused**

Aastaid oleme rääkinud meie ühiskonnas valitsevast lõhest rahvuste vahel. Selle vähendamiseks on Integratsiooni ja Migratsiooni Sihtasutus Meie Inimesed aastate jooksul läbi viinud mitmeid projekte-projektikonkursse „Kodanikuteadlikkuse ja sallivuse teemalised üritused ning materjalid“, kodanikupäeva viktoriine ja teisi erinevaid ettevõtmisi. Nende tulemusi analüüsid on saanud aga selgeks, et noored ei mõteta kodanikuks olemist üheselt. Räägitakse keeleõppest, ühisüritustest erinevatest rahvustest noorte vahel jne, kuid kodakondsusest, kodanikuks olemisest siiski vähe.

Et antud probleemist täpsemini aru saada ning selle põhjusi selgitada, otsustati korraldada esseekonkurss „Mida tähendab mulle Eesti kodanikuks olemine?“.

Võistlusele laekus 203 esseed ligi 60 koolist. Esseedes tsiteeriti põhiseadust, toodi esile noorte kaasalöömist looduskaitsealastel üritustel, osalemist MTÜ-de ettevõtmistes, räägiti valimistest jne. Esseesid lugedes ilmnes žüriile tõsiasi, et kodanikuks olemise mõiste pole veel paljudele noortele päris selge. Positiivne on tõdeda, et õpilased nägid tänaste noorte vastutust ja rolli ühiskonna elu edendajatena, kuid ilmselgelt on oluline tuua noortele veelgi lähemale kodakondsuse temaatika ja heaks kodanikuks olemise võimalused.

Esseekonkursile laekunud 203 esseest olid 90 üldhariduskoolide VII–IX klassi õpilastelt ja 113 üldhariduskoolide X–XII klassi õpilastelt.

Suurema osavõtjate arvuga koolidest võib nimetada Saku Gümnaasiumi ja Tallinna Kuristiku Gümnaasiumi.

Paremusjärjestus üldhariduskoolide VII–IX klassi õpilaste hulgas:

I koht	Mark Basalõga	Tallinna Mustamäe Gümnaasium	9. klass
II koht	Koidu Kask	Kaagvere Erikool	8. klass
II koht	Anna-Katrin Krestinov	Saku Gümnaasium	9. klass
III koht	Maria Bambus	Tallinna Prantsuse Lütseum	9. klass
III koht	Katrin Sander	Tallinna Ühisgümnaasium	9. klass
III koht	Ireene-Britt Ollino	Tallinna Prantsuse Lütseum	9. klass
Eriauhind	Kristin Vaisma	Keila Kool	9. klass

Paremusjärjestus üldhariduskoolide X–XII klassi õpilaste hulgas:

I koht	žürii otsusel I kohta välja ei antud		
II koht	Ingrid Öövel	Tallinna Prantsuse Lütseum	12. klass
II koht	Kristina Smirnova	Tallinna Kesklinna Vene Gümnaasium	12. klass
III koht	Tõnis Kirsipuu	Saku Gümnaasium	12. klass
III koht	Henri Helemäe	Abja Gümnaasium	10. klass

Konkursile laekunud esseedest koorus mitmeid huvitavaid ideid ja mõtteid selle kohta, kuidas õpilastele võib edasistes kodanikupäeva viktoriinides kodanikuks olemist paremini lahti seletada.

Üldhariduskoolide VII–IX klassi õpilaste auhinnatud tööd

Mark Basalõga
Tallinna Mustamäe Gümnaasium, 9. klass

Mida tähendab mulle Eesti kodanikuks olemine?

Iga riik annab oma kodanikule isamaa ja emakeele. Tänapäeva demokraatlikud riigid tähendavad oma kodanikele korraga nii isa jõulist kaitset ja edasiviivat rangust kui ema leebet turvatundest ümbritsetud hoolitsust. Riik on oma kodanike ja kodanikud oma riigi nägu. Vastastikku on õigused ja kohustused, koos elatakse läbi häid ja halvemaid aegu. Üks õige riik ei reeda oma kodanike ega kodanikud oma riiki.

Mina olen Eesti Vabariigi kodanik. Minu kodumaa asub päris Euroopa äärel ja on koduks vähem kui pooleteistkümnemale miljonile inimesele. Eestlased on pidanud oma kodu ning kodumaa eest võitlema sajandeid, juba siis, kui iseisvat Eesti riiki polnud veel olemas ja sõna „kodanik“ oli maarahvale tundmatu. Sellel kaugel ajal tähendas maarahvaks olemine lõppematut rasket tööd ning, relv käes, tugevamale vastasele kartmatut vastuhakkamist. Mida aga tähendab Eesti kodanikuks olemine tänapäeval? Mida see tähendab mulle?

Mina kuulun selle õnneliku põlvkonna hulka, kes on sündinud vabas Eestis oma riigi kodanikuna. Mulle ja minu eakaaslastele on olnud iseenesestmõistetav, et meie riik ehitab ja areneb, liitub tugevate riikide organisatsioonidega ja teda võetakse kui võrdset võrdsete seas. Lapsepõlves tähendab kodanikuks olemine sama, mis olla hea laps oma vanematele. Väikesed kodanikuhaakatised lasteaias on sõnakuulelikud ja uudishimulikud, laulavad õhinal Eesti hümni ning kirjutavad kodumaale sünnipäevakaarte. Sini-must-valge lipp on meile kõigile armas ja iga pisike põnn lehvib sellega rõõmsalt ning uhkelt. Koolilapsena on meie esmane panus õppimine. Sageli ei teadvusta õpilased, et ainult haritud noortest kasvavad tublid tulevikukodanikud, kes viivad edasi eelmiste põlvkondade tehtud töö. Mina olen seda põhitõde mõistnud ja püüdnud eeskujulike õpitulemustega oma kodanikustaatust õigustada.

Kodanikuks olemine tähendab huvi kõige selle vastu, mis kodumaal sünnib. Mina huvitun väga kultuurist. Juba eelkooliealisena meeldisid mulle mui-

nasjutud ning jutustused muistsetest aegadest. Ma esitasin emale selliseid küsimusi, miks eestlased ei olnud oma maa peremehed ja miks võõrad ja kurjad inimesed, olgu nad siis raudrüüs või teravatipulises mütsis, meie kodus peremehetsesid. Ema rääkis mulle tookord ebaõiglusest ja ajaloolisest paratamatusest, aga mina oma lapsemeelsuses ei leppinud sellega, vaid lubasin, rusikas püsti, et annan tulevikuks peksa kõigile, kes Eestile liiga teevad.

Nüüd olen juba suurem ja tean, et õige kodanik ei vehi rusikatega, vaid kasutab oma mõistust. Seda on mulle õpetanud J. Liivi, E. Bornhöhe ja E. Vilde, A. H. Tammsaare, A. Mälgu, Fr. Tuglase jt kuulsate eesti kirjanike teosed. Meie autorite töid on tõlgitud paljudesse võõrkeeltesse. On riike, kus nad omaseks on saanud, aga on ka kohti, kus meie kultuuri vähem tuntakse. Olen rõõmus, kui meie kultuuril on maailmas palju toetajaid ja loodan, et kultuuripealinn Tallinn 2011 raames toimunud üritused on selleks tõsiselt kaasa aidanud. Hiljuti Helsingis toimunud raamatumessil oli eestlaste raamatutel suur menu ja isegi meie president esitles oma raamatut „Omallal äänellä” („Omal hääl”). See oli väga märgiline sündmus. President on ju üks enam tuntud kodanikke riigis ja tema käitumine, huvid ning tegevus visiitkaardiks kõigile kodanikele.

Muusika ja laul on Eestis alati hinnatud olnud. Milline paradoks! Puudust kannatavad tööd rügavad inimesed laulsid ning musitseerisid igal vabal hetkel, lauldi isegi põllul tööd tehes. Lauldi ja tunti sidet kodumaaga. Ka mina olen sellest muusikapisikust nakatunud. Olen laulnud lastekooris, kuulan meeleldi nii maailmaklassikat kui ka tänapäeva erinevaid muusikastiile, kuid ükski muusikaelamus pole minu jaoks olnud nii võimas, kui seda on olnud osalemine üldlaulupeol. Laulupidu on sündmus, kus ma olen end tõesti täieõigusliku kodanikuna tundnud ja seda oma mõtetes teadvustanud. Pole vist liialdus, kui väidan, et laulupeo kontsertide ajal on nõus iga osaleja, iga pealvaataja, iga kaasaelaja väitma, et kodanikuks olemine tähendab just laulurõõmust osa saamist. Muusikasaadikuteks laias ilmas võime pidada selliseid auväärseid heliloojaid ja dirigente nagu A. Pärt, E. Klas, Järvide dünastia, T. Kaljuste jt. Diplomaadid ei tööta ainult saatkondades, vaid ka teatrites ning kontserdisaalides, näitab elu.

Olla Eesti kodanik tähendab mulle ja minu eakaaslastele õigust saada emakeelset haridust. Olen uhke, et meie haridustase on kõrge ja võimaldab meil olla konkurentsivõimeline nii kodus kui võõrsil. Kui Tartu ülikool 1632. aastal oma ukсед avas, ei olnud ta kaugeltki mitte oma rahva jaoks asutatud, kuid kohe pärast Eesti Vabariigi loomist sai ka *alma mater* eestikeelseks õppeasutuseks. Meie pere tuttavate hulgas on mitu inimest, kes väidavad, et nende kodaniku-tunne formeerus just Tartu ülikooli akadeemilises õhkkonnas.

26. novembril tähistatakse kodanikupäeva. Minu arvates on selle päeva eesmärgiks äratada igas inimeses kodanikutunnet, tekitada soovi kaasa aidata sellise kodanikuühiskonna ehitamisele nagu on Skandinaavia maades. Tean, et Rootsi väikelinnades ja maakohtades on veel praegu kogukonnal väga suur mõju. Inimesed tunnevad häbi halva teo pärast ning kaaskodanikud julgevad korrarikkujaid manitseda. Arvan, et meil on sellise mudelini veel pikk tee käia, aga selle töö peavad ära tegema just praegused noored. Kui me tahame elada turvalises ühiskonnas, peame andma sellesse ka oma panuse, olema loojad, mitte üksnes tarbijad.

Rõõmustan, et Eestis on viimasel ajal populaarsust kogunud sellised kodanikualgatused, kus ühiselt tehakse ümbruskond puhtamaks. Meie „Teeme ära!“ aktsioon tõi üle pika aja nii noored kui vanad inimesed ühiselt Eestimaad koristama. Osalesin ka ise selles ettevõtmises ja mulle meeldis tunda sellist ühishingamist ka tööd tehes. Eesti kodanike algatus osutus nii huvitavaks, et mitme teise riigi kodanikud on analoogilist üritust oma kodumaal läbi viinud.

Emakeelepäeva tähistamise mõtte algataja oli Sonda kooliõpetaja ja keelemees Meinhard Laks. Esimesed kolm aastat tähistati emakeelepäeva kodanike algatusel, alates 1999. kuulutati see päev riiklikuks tähtpäevaks. Ka mina olen kogu oma kooliaja jooksul rõõmuga emakeelepäeva üritustel osalenud.

Kõiki õpilasi ja õpetajaid puudutav haridusreform puudutab ka mind väga lähedalt. Kas ja kui palju gümnaasiume tuleb sulgeda, millised tuleb alles jätta, kuidas vältida valesid otsuseid – nendes küsimustes peaksid kaasa rääkima kõik, keda see küsimuste ring puudutab. Olen ise nõus osalema aruteludes ja töөрühmades, seetõttu tervitasin rõõmuga Lääne-Virumaa õpilaste ümarlaua kokkutulemist Rakveres ning ootan põnevusega programmdokumenti.

Meie jalgpallihaiгла üleskutse „Värvime Eesti siniseks“ on lihtsakoeline, aga armas. Eesti jalgpallifännid väljendavad oma kodanikutunnet just Lilleküla staadionil oma meeskonnale häälekalt kaasa elades ja Eesti rahvusvärve lehvitades. Rahvusvärvidest voogav staadion peab andma mängijatele meelekindlust ja edu mängus. Aus ja sisukas mäng teeb võistlejatest rahvuskangelased. Kogu Eestit haarab 11.11.11 jalgpallipalavik ja see liidab rahvast.

Väike laps sünnib oma vanemate ja riigi rõõmuks. Riik annab uuele kodanikule kodakondsust tõendava dokumendi, tõeliseks kodanikuks kasvab väike laps aga tänu vanemate ja kogu ühiskonna suunavale kasvatusesele. Heaks kodanikuks ei saa hakata üleöö, selleks arenetakse terve elu jooksul. Riik ja tema kodanik on üks tervik – riigi heaolu tähendab ka tema kodanike heaolu ning vastupidi. Hoolimine, armastus, tarkus ja truudus muudavad inimese tubliks kodanikuks, kes mõtleb ja tegutseb oma riigi heaolu nimel.

Mida tähendab mulle Eesti kodanikuks olemine?

Eesti kodanikuks olemine tähendab mulle seda, et ma saan olla tulevikus üks, kes saab anda oma hääle nii valimistel kui ka muudes riiki puudutavates küsimustes. Hetke seisuga, arvestades minu vanust, on minu jaoks kõige olulisem hea hariduse saamine. Mina kui Eesti kodanik pean kinni pidama Eesti Vabariigi seadustest ja koolikohustusest, mis on mulle kõige olulisem seadustest tulenev ülesanne. Samas on see ka minu õigus, mis tuleneb jällegi seadustest. On hea, et sellised asjad on riigis reguleeritud. Mulle meeldib, et sellele on mõeldud, mida inimene vajab selleks, et nautida täisväärtuslikku elu.

Kodanikuna olen ma ka kohustatud Eestimaa puhtust ja loodust hoidma. Meie maal on väga palju puhast loodust, kuid meil on ka palju seda maastikku, mida peaks samuti hooldama ja kaitsma. Kodanikualgatus „Teeme ära!” (millel ka ise osalesin) oli väga hea näide sellest, et meie kodanikud hoolivad meie kaunist maast, kuigi kohati võiks siiski selliseid üritusi ju rohkem teha. Näiteks pakkuda töötutele inimestele võimalust teha ajutist tööd Eestimaa kaunis looduses. Sellega võiks tegeleda mõni vabatahtlike kodanike ühendus.

Kuna Eesti on Euroopa Liidu liikmesriik, annab see ka mulle Eesti kodanikuna eelseid õppimise, töötamise ja reisimise suhtes Euroopa Liidus. Kahjuks on just mujal töötamise võimalust kasutanud liiga paljud minu tuttavad, kes on Eestist ära läinud. Koduvabariigist lahkumise põhjuseks on meie riigi liiga madalad palgad, töökohtade puudus ja kõige selle poolt tekitatud stress. Pole kindel, kas sellel põhjusel välja rännanud eestlased veel kunagi kodumaale tagasi tulevad. Kodanikena on neil selleks aga alati õigus. Eesti kodanikuks olemine võiks tõesti anda rohkem võimalusi töökohtade ja palkade suhtes, muidu on lõpptulemuseks see, et inimesed lahkuvad välismaale ja Eestis tööd väheneb.

Tegelikult olen ma natukene mures Eesti riigi edasise majanduse ja inimeste pärast. Usun, et Eesti riigi kodanikud ei tahaks tegelikult kodumaalt lahkuda. Jättes maha oma kodud, lähedased, armsaks saanud paigad, ei tunne nad end võõrsil kindlasti hästi. Seepärast peamegi meie, kodanikud, riigiisadele appi tulema. Kodanikualgatuses tekkinud töökohad võiks olla üheks päästerõngaks. Usun, et oleksin uhke, kui saaksin tulevikus mõnes sellises ühenduses kaasa lüüa ja niimoodi oma riiki aidata. Samuti tahaksin ma kasutada oma õigust poliitiliste otsuste vastuvõtmisel kaasa rääkida juba praeguses vanuses. Riiki puudutavates

küsimustes võiks tegelikult ju rohkem rahva käest küsida, mis meile kõigile kasulik oleks. Ma usun, et ka teised minu sarnased noored sooviksid seda. Saan ju praegugi mingil moel osaleda noorteorganisatsioonides, kuid tulevikus tahaksin ma seda rohkem teha.

Võib-olla ma ei peaks õpilasena nii väga mõtlema sellele, mis Eesti riigis hetkel toimub, aga selle riigi kodanikuna tahan ma tulevikus kindlasti palju saavutada ja võib-olla ka riigiasju otsustada. Seepärast tunnengi täna suurt muret Eesti riigi käekäigu pärast ja püüan kodanikuna teha kõik õigesti, et nii minul kui ka minu järeltulijatel oleks siin hea elada.

Mida tähendab mulle Eesti kodanikuks olemine?

Kodanikuks olemine tähendab mulle seda, et koos teiste Eesti kodanikega otsustame me, milliseks kujuneb elu Eesti Vabariigis. Me saame ühiselt otsustada valimiste teel ise enda eluolu ja saatuse üle. Millise valiku teevad riigis kodanikud, sellised juhid nad endale ka saavad. Mina ei ole veel hääleõiguslik kodanik, kuid ma kuulan ja jälgin oma vanemate arutlusi nendel teemadel tähelepanelikult.

Kodanikuks olemine algab inimese enda väärtustest ja väärtushinnangutest. Hea kodanik mõistab, et elusolendid on asjadest tähtsamad ja ta austab võrdõiguslikkust, oma riiki, kombeid ja tavasid. Heaks kodanikuks nagu ka heaks inimeseks saamine ei kaasne sünniga. Me areneme sõltuvalt oma vanemate õpetussõnadest, eeskujust ja ümbritsevatest mõjutustest. Omandame teemakohaseid teadmisi nii kodust, meediast, sõpradelt kui ka koolist.

Noor inimene on alati mõjutatav nii positiivsest kui negatiivsest informatsioonist. Seetõttu peaks riiklikul tasandil mõtlema sellele, kuidas kasvatada noortes patriotismi ja mida teha selleks, et riik ei võõranduks rahvast ja rahvas riigist. Riigi kodanikud peavad austama riigijuhte ja riigijuhid kodanikke.

Kuigi olen saanud kodakondsuse juba sündides, saan tõeliseks kodanikuks alles siis, kui tunnen enda kohustusi ja õigusi põhjalikult. Täisväärtuslik kodanik osaleb valimistel, ühissettevõtmistel, rahvuslikel üritustel ja annab oma panuse selleks, et ühiskonda paremaks ja tervemaks muuta. Ta osaleb aktiivselt ühiskondlikus elus ja püüab oma heade ideedega kõigi elu paremaks muuta.

Eesti kodakondse ja Eesti Vabariigi vahel on õiguslik side, mis toob mõlemale poolele kaasa nii kohustusi kui ka õigusi. Kodanikuõigused kehtivad üldiselt ainult kodanikule, mitte kodakondsuseta isikule, ja need on eeskätt poliitilised ja majanduslikud. Kui ma saan täisealiseks, on ka minul võimalik valida, kuuluda erakonda, osaleda rahvahääletustel ja ka ise kandideerida. Alates neljakümneandast eluaastast kas või Eesti Vabariigi presidendiks. Kodanikuna on mul välisriigis viibides õigus Eesti riigi kaitsele, kui seda peaks vaja minema. Eesti Vabariik on avanud paljudes riikides saatkonnad, kuhu kõik kodanikud võivad häda korral pöörduda.

Eesti kodanikuna on mul ka kohustused. Tugeva ja elujõulise riigi aluseks on aktiivne kodanik, kes osaleb oma kogukonna ettevõtmistes avaldab oma arvamust, paneb tähele, mis toimub tema ümbruses elavate inimestega ja ulatab

abivajajatele käe. Riigitrüu kodanik peab tähtsaks rahvuslikke tähtpäevi ja pühasid, peab neid meeles ja tähistab. Mulle meeldib väga, kui riigipühadel heiskame kogu perega meie riigi kauni trikoloori.

Mind Eesti riigi kodanikuna solvab väga, et mõned isikud ei pea tähtsaks seda, et omada kodakondsust ja osata riigikeelt. Täna sel päeval suhtuvad paljud inimesed riiki, kus nad elavad, ükskõik selt või isegi ülbelt. Nad halvustavad ja otsivad vigu kõiges muus peale iseenda. Samas tahavad paljud nendest inimestest ka üldiselt elus lihtsamalt ja kergemalt hakkama saada, lootes sotsiaalsüsteemidele ja abipakettidele. Paraku on meil praegu keerulised ajad, kuid raske on täna sel päeval ka mujal Euroopas. Kui iga riigi kodanikud ja nende poolt valitud poliitikud ainult suudaksid vastu võtta õigeid ja õiglaseid otsuseid. Kuna Eesti kuulub Euroopa Liitu, mõjutab kogu seal toimuv ka mind ja minu lähedaste inimeste elu.

Olles Eesti kodanikuna ka Euroopa Liidu kodanik, on mul tulevikus ühtlasi ka kergem jätkata õpinguid mõnes teise liikmesriigi kõrgkoolis või õppeasutuses ja viisavabalt reisis es saada juurde elukogemust, karastuda ja laiendada silmaringi.

Minu arvates on Eesti riigi kodanik olla suur au ja privileeg. Paljud inimesed laias maailmas elavad ilma kodakondsuseta ja seoses sellega ei oska nad end ka ise määratleda. Mingil määral elavad nad just nagu juuretut elu, teadmata, kes nad tegelikult on.

Täisväärtuslik kodanik huvitub oma riigi käekäigust, tunneb huvi kaasmaalaste vastu, täidab oma kohustusi ja saab vastu õigusi, mis teevad elu kergemaks ja elamisvääremaks. Kui kõik Eesti riigi kodanikud elaksid ja käitüksid eeskujulikult ja ausalt, oleks meie riigis kõikide inimeste elu parem ja inimväärem.

Head kodanikupäeva meile kõigile!

Mida tähendab mulle Eesti kodanikuks olemine?

Maailmas on tänaseks enam kui 7 miljardit inimest. Neil kõigil on kusagil kodu. Sageli määratletakse inimese kuuluvust mingi riigi, regiooni, kohaliku omavalitsuse juurde erinevate tõendite, tunnistuste ja kõikvõimalike dokumentidega. Mina olen sündinud Poolas ning mul on Varssavis väljastatud sünnitunnistus. Kas olen siis poolakas? Kindlasti mitte! Mul on ju veel teisigi tõendeid ja tunnistusi. Olen kooliküpsustõendi saanud Belgias ning kaks talve õppinud Venemaal, mille kohta on mul samuti kusagil tõendid. Kuid see, et olen kusagil mujal sündinud või elanud, ei ole mind ja minu kuuluvust Eestimaa juurde muutnud. Minu ema ja isa on Eesti kodanikud nagu minu vanavanemadki ning kõik sugulased. Meie juured on Eestis – laiali üle kogu riigi, kuid ikkagi Eestis!

Inimesel on õnneks vaja üsna vähe. Üks, mida igaüks siiski vajab, on armastus, mida saab jagada ning mis annab jõudu igapäevasteks toimetamiseks ja viib meid kõiki edasi. Muidugi jagub meie armastust ennekõike meie kõige lähedasematele: perele, vanematele ja lastele. Kuid siiski kõige suurem ja sügavam armastus kuulub kodumaale. Kodumaale, kodule on pühendatud lugematu arv luuletusi ning laule. „Mu koduke on tilluke, kuid ta on armas minule,“ on kuulsad laulusõnad ühest lastelaulust, mida on õppinud kõik lapsed Eestimaal. See on tõesti nii, et ükskõik kus me ka ei viibiks, armas kodu on meie südameis. Seda sidet kodumaaga on raske kirjeldada. Samas on väga kahju, et tänapäeval on paljudele dokument olulisem kui siiras side kodumaaga ning usk Eesti tulevikku. Nii see on, et nagu igas demokraatlikus riigis on igal ausal inimesel dokument, mis tunnistab, et tal on mingisugune osa selles riigis, elavad ka paljud Eesti Vabariigi kodanikud nii Maarjamaal kui kaugemal vaid teadmises, et neid ühendab Eestiga pass taskus. Kurb, et paljudele tähendabki kodanikuks olemine pelgalt dokumendi omamist. Eesti passi soovivad paljud emigreerunud eestlaste teise, kolmanda ja neljanda põlve järeltulijad üle laia maailma. Neil paraku sellist kodumaatunnet Eestiga ei teki, sest nende kodumaaks on juba riik, kus nad on pikalt elanud. Eesti pass annab neile vaid teatud võimalusi, millest olulisemaks ehk peetakse viisadeta reisimisi või töötamist Euroopa Liidus.

Paljude muude tunnistuste kõrval on mul Eesti pass ja isikutunnistus. Minu jaoks ei ole need aga vaid reisidokumendid, mida kasutan maailma avasta-

misel. Tunnet, mida Eestist eemal olles oma kodumaa vastu tunnen, on raske sõnadesse panna. Muidugi, olen veel liiga noor, et oskaksin edasi anda oma armastust Eestimaa vastu, kuid igatsus oma armsamate paikade järele tekib väga kiiresti. Kui küsida, kes on Eestimaa patrioodid, siis võiksin öelda, et paljud minu tuttavad, minu perekond ja kindlasti ka mina ise. Minu arusaamine kodanikuks olemisest on kujunenud minu suhtlemisel pere ja lähedastega, koolikaaslaste ja sõpradega. Olen täiesti veendunud, et kodakondsusega kaasnevad riigi ees teatud kohustused, mida tuleb täita. Iga hea Eesti Vabariigi kodanik peab järgima põhiseadust, hoolitsema oma pere, laste ja vanemate eest, seisma abi vajavate ühiskonnaliikmete eest. Kuigi meie riigi kaitseks oodatakse meessoost kaasmaalasi, siis olen mõelnud ka sellele, et vajadusel oleksin valmis ka ise Eesti iseseisvuse vastu kippuvatele jõududele vastu astuma. Mõistan, et olen veel noor ja minu oskustest ei pruugi palju tulu olla, kuid eks ajalugu on näidanud, et vapraid kodanikke, kelle kodanikujulguses ei pidanud kahtlema, on päris palju.

Kodanik võib olla ükskõik millisest rahvusest. Rahvuslik ühtekuuluvus võib liita või ka eraldada kodanikke. Siin peab riik targu talitama. Kas riik suudab süstida kõikidesse kodakondsetesse piisava annuse armastust? Meie ühiskonnas on erinevatest rahvustest kodanikke, kes peavad elu edasi viima. Parema tuleviku nimel peame kõik ühiselt säästma loodust, elukeskkonda. Armastus ja usaldus, lugupidamine ning mõistmine viivad inimkonna arengut edasi. Seejärel ei meeldi mulle ükskõiksed inimesed. Ma ei mõista neid, kes ütlevad, et nad ei hooli ümbritsevast keskkonnast, neile ei lähe korda, mida valitsus teeb ja milliseid otsuseid langetab rahva võimu esindaja. Olen täiesti kindel, et kui olen saanud 18aastaseks, siis saab minust aktiivne kaasarääkija kodumaa elu korraldamisel, sest just siis saan õiguse osaleda riigikogu ja omavalitsuse valimistel. Kes teab, võib-olla saab minust 40aastaselt ka esimene ja ehk noorim naispresident. Kuigi annan aru, et selleks ajaks peaks mul lisaks suurele Eestimaa-armastusele olema ka palju rohkem teadmisi ning kogemusi.

Täna olen üks kahekümne seitsmest õpilasest klassis, üks 430 tuhandest tallinlasest. Olen üks 1,3 miljonist eestimaalasest ning 7miljardilisest elanikkonnast maakeral. Kuid olen eestlane, kes armastab oma kodumaad. Mulle läheb korda Eesti olevik ja tulevik. Seda tähendabki mulle olla Eestimaa kodanik.

Mida tähendab mulle Eesti kodanikuks olemine?

Mina olen Eesti Vabariigi kodanik juba viisteist aastat. See pole küll teab mis pikk aeg, kuid siiski olen selle ajaga hakanud mõistma, mida tähendab olla Eesti kodanik.

Kõigi elu algab päeval, mil sünnitakse. Mina sündisin Eesti Vabariigis ja olen seega vabaduse laps nagu kõik teisedki minuvanused. Seda, mis enne Eesti taasiseseisvumist riigis aset leidis, ma ei tea, kuid olen sellest aimu saanud ajalootundides – täpselt nagu ka teistest ajaloosündmustest, mida Eesti on läbi pidanud elama. Tean, millal sai Eestist vaba riik; kelle võimu all Eesti olnud on ja kuidas eestlased ennast taas vabaks võitlesid. Nii et üks aspekt Eesti kodanikuks olemisel on teada ja tunda oma riigi ajalugu.

Selleks, et ennast väljendada, peab olema keel. Eesti riigikeel on eesti keel – meie keel. See on haruldane keel, mida räägitakse ainult siin, Eestis, kuid seda võib kuulda ka väljaspool Eestit: näiteks eestlased, kes on kodumaalt lahkunud, räägivad siiski oma emakeelt. Iga eestlane peaks olema uhke, et oskab kõnelda sellist haruldast keelt. Ka paljud välismaalased on öelnud, et eesti keel kõlab ilusasti ning soovivad seda mõnikord õppida, kuigi tunnistavad, et see on raske. Kodanikuna kurvastab mind see, kui meie OMA KEEL vahetatakse täiesti vabatahtlikult mõne rahvusvahelise suhtluskeele vastu. Emakeelt peab hoidma.

Eesti kodanikuks olemisega kaasnevad ka kohustused. Me kõik peame tundma Eesti Vabariigi põhiseadust, lähtuma sellest ning seadusi järgima. Mõeldamatu oleks minu jaoks käituda nii, et häbistaksin oma riiki või toaksin sellele halba mainet, rikkudes seadusi. Täisealise kodanikuna hakkab nagu teisedki maksma makse, täiseaga kaasneb ka valimisõigus. Meie demokraatlikus riigis saab rahvas ise valida riigi juhtimist korraldava võimu, nii et kõik hääleõiguslikud kodanikud saavad anda oma panuse, et muuta Eesti riiki paremaks, kui see on.

Kodanikuks olemise lahutamatu osa on vastutus. Me kõik peame oma riiki esindama nii hästi kui võimalik: näiteks spordivõistlustel ja laulukonkurssidel. Meie koolil on sõpruskool Soomes ja kui eelmisel aastal seal võistlesime käisime, andsime endast parima, esindades mitte ainult oma kooli ja iseennast, vaid ka Eesti riiki. Seda teevad ka kõik professionaalsed Eesti sportlased, kes osalevad olümpiamängudel või muudel ülemaailmsel võistlustel.

Viimasel ajal on Eesti taas silma paistnud spordis. Eriti päevakohane teema on Eesti jalgpallikoondise osalemine Euroopa meistrivõistlustel jalgpalli *play-off*-is. Eesti jalgpall on üldse viimasel ajal väga palju edasi arenenud ja see on tore, sest meie väikesest riigist ei oleks keegi osanud arvata seda, et jõutakse nii kaugele. Ka mina olen selle saavutuse üle uhke. Minu meelest on Eesti spordis väga edukas ja loodan alati häid tulemusi. Oma riigi meeskonnale kaasaelamine on kodanikuks olemise loomulik osa.

Sellele, et Eesti riik veel paljude aastate pärast eksisteeriks ja oleks hea koht elamiseks, peame ka ise kaasa aitama. Ei saa lihtsalt istuda ja oodata, et elu paremaks läheb. Meist kõigist sõltub riigi tulevik. Elu Eestis ei ole küll iga Eesti elaniku meelest parim, ent on siiski, võrreldes teiste riikidega, kus on suur nälg, raske majandusolukord, loodusõnnetused, tunduvalt õnnelikum. Selleks, et Eestit paremaks muuta, peab ka ise olema parem inimene.

Olles oma riigis tubli ja edukas, on võimalus saada hea töökoht, luua oma firma või kindlustada muul moel hea elu. Kui aga lihtsalt oodata ja loota, et elu iseenesest paremaks läheb, siis ongi tulemuseks see, et kirutakse, kui halb elu on ja miks riik midagi ei tee, kuigi tegelikult peaks mõtlema, mida ise saaks teha, et elu paremaks muutuks.

On uhke olla Eesti kodanik ning riigi edukus on meie kõigi kätes. Kokku hoides saamegi muuta elu Eestis paremaks.

Mida tähendab mulle Eesti kodanikuks olemine?

Arvatavasti mõtleb enamik eestlasi vahel küsimusele, mida tähendab olla Eesti kodanik. Paljudele tähendab see turvatunnet, et riik aitab meid hädas ja tagab meile ühiskondlikud hüved. Peale riigilt saadavate hüvede on kodanikuks olemine seotud inimese käitumise ja eetikaga. Kodanikuna võrdleme oma riiki teiste riikidega: tunneme uhkust, kui milleski edukad oleme, ja tahame teistele järele jõuda neis valdkondades, kus oleme mahajääjad ja on arenguruumi.

Kõigile Eesti kodanikele on tagatud võrdsed õigused ja hüved. Saame tasuta arstiabi ja võime kindlad olla riigipoolsele sotsiaalabile. Ka minule on see oluline, sest tean, et elus tuleb ette ootamatusi ja ebaseaduslikkusi, vahel on nendega ise raske toime tulla. Näiteks raskete haiguste kallid ravimid ja puuetega inimeste eest kannab hoolt riik. Vanematele makstakse laste kasvatamise eest toetusi, pensionäridele pensioni. Riik on abiks ka pensioni kogumisel, sest toetab inimesi omapoolsete sisse maksetega teise pensionisambasse. Riik kaitseb oma kodanikke välismaal, näiteks kui kaotame välismaal dokumendid või kui meid süüdistatakse mõne kohaliku seaduse rikkumises, tuleb Eesti riik meile appi.

Eestis on tasuta põhi-, kesk- ja ühele osale ka kõrgharidus. Sellist süsteemi mujalt maailmast ei leia. Iga eestlane, sõltumata oma ühiskondlikust taustast, on kohustatud lõpetama põhikooli. See on oluline ja eriline võimalus võrreldes teiste riikidega, kus haridus võib olla tasuline, vabatahtlik või kättesaamatu mõnedele ühiskonnakihtidele.

Kuna Eesti hariduse tase on väga kõrge ja õpilaste silmaring on lai, pole keeruline minna välismaale õppima. Eriti lihtne on minna Euroopasse, sest kuulume Euroopa Liitu. Tänu sellele on teiste liikmesriikide ülikoolid meile avatud, lihtsam on saada kohalikke stipendiume, õppemaksud on odavamad. Mina tahaksin ka välismaal õppida, vähemalt mõnda aega. Kas tahan oma elu siduda Eestiga või mitte, sõltub sellest, millise valdkonnaga tegelema hakkan.

Minule kui Eesti kodanikule on tähtis oma riiki väärikalt esindada. Umbes kümme aastat tagasi oli üks osa vanemaid eurooplasi arvamisel, et oleme „kultuuritu Ida-Euroopa riik“. Maailm on muutunud avatuks ja meie maailma jaoks avatuks, reisimine välismaale on lihtne. Eestlased on näidanud maailmale, et oleme unikaalse kultuuri ja rahvaga riik. Arvan, et enamik eestlasi esindab meie riiki väärikalt. Kuulsust meie riigile toovad sportlased ja kultuurite-

gelased. Välismaalased tunnevad meie riiki tänu sportlastele Gerd Kanterile ja Kristina Šmigunile, heliloojatele Arvo Pärtile ja Erkki-Sven Tüürile, dirigent Neeme Järville; samuti teatakse, et eestlaste leiutatud on Skype.

Mõnikord tunnen Eesti kodanikuna ka piinlikkust. Näiteks oleme ühed suuremad alkohoolitarbijad Euroopas. Kodanikud on ka lihtsalt rahulolematud oma riigi suhtes. Minu arvates aga viriseda ei tohiks, sest maailma üle paarisaja riigi seas oleme majanduse tasemelt umbes kolmekümnendal-neljakümnendal positsioonil, meie areng on olnud 20 aasta jooksul väga kiire ja läheb hooga edasi. Oleme juhtivaid IT-riike ja oleme hakkama saanud majanduslangusega. Me ei saa end võrrelda naabrite Soome, Rootsiga või Lääne-Euroopa vanade riikidega, nagu Prantsusmaa, Suurbritannia, Saksamaa, sest meie riik on saanud vabalt areneda 20 aastat pärast taasiseseisvumist. Eestis palgad on palju väiksemad kui Lääne-Euroopas ja see on üks ebameeldivamaid külgi meie riigis. Kui võrdleme oma riiki teiste iseseisvunud endiste nõukogude liiduvabariikidega, siis need riigid on 20 aastaga suutnud palju vähem.

Tunnen ennast Eesti kodanikuna hästi. Minu arvates on palju asju, mille üle uhkust tunda. Mulle ei meeldi üldse ajakirjanduses levitatav suhtumine, et kui minu elu kohe paremaks ei muutu, lähen ära Soome. Need, kes meie elu paremaks teevad, oleme ikka meie ise. Virisejad leiavad alati maailmas mõne riigi, kus mingi asi on nende arvates paremini lahendatud kui meil. Riik toimib alati ühe tervikuna, kus tuleb kõiki oma vahendeid targalt kasutades hakkama saada. Arvan, et Eesti on hakkama saanud ja elu läheb kogu aeg paremaks. Olen uhke, et olen Eesti kodanik.

Mida tähendab mulle Eesti kodanikuks olemine?

Kõigel minu elus on erinev tähendus, mõned asjad on tähtsad, mõned hoopiski tühised. Eesti kodanikuks olemine tähendab mulle usku tulevikku. Otse loomulikult ei kuulu see tühiste asjade hulka. Oktoobrikuus on vihm vägagi tihe nähtus, seda ei saa muuta keegi. Eesti ilm on keerukas ja see teeb selle minu jaoks eriliseks. Ma ei tahaks elada kohas, kus paistaks aasta läbi päike või sajakš ainult lund.

Usk Eestisse ja minu tulevikku seoses Eestiga on suur, teades et minu tulevik on Eestis. Välismaale sõites tunnen suurt igatsust oma kodumaa järele. Tunnen, et olen vales kohas ega peaks seal tegelikult olema. Kui inimesed küsivad, kust pärit olen, vastan sirge seljaga: „Eestist.“ Selle peale vaatab umbes 50% inimesi mind imelikult ning hakkavad pärima, kus Eesti asub. Sellest on äärmiselt kahju. Kuid on ka inimesi, kes teavad, kus Eesti asub, ning ka nende arvates on see ilus riik. Ka mina olen mõelnud, et muuta Eesti tuntumaks, aga ma pole selleks veel valmis ega arvatavasti ka võimeline. Iga inimese võimel on piirid. Püüdes oma piire ületada, eksime sageli ning võime saada haiget.

Lasteaias küsitakse lastelt, kelleks nad tulevikus saada tahavad. Tüüpilised vastused on: tuletõrjuja, ämblikmees, politseinik, tüdrukute puhul: printsess. Kooli minnes vaatab meile vastu naeratav õpetaja, kes küsib sama küsimuse. Vastused on läinud veidi realistlikumaks: ärimees, politseinik, õpetaja, tantsija, laulja, juuksur jne. Kuid nüüd, kui hakkam mõtlema, siis kelleks ma õieti saada tahan? Tõesti, ma ei tea. Paljud minuvaned on juba raudkindlad, kelleks nad täpselt saavad, oma tuleviku sekundi pealt paika pannud, kuid minuga nii ei ole, ma ei oska tulevikku pikalt ette planeerida, jättes kõik saatuse hooleks.

Mööda Eesti tänavaid käies kohtame erinevaid inimesi, inimesi, kes arvavad, et nende elu Eestis on osutunud ideaalseks, kuid ka inimesi, kes annaks ära kõik, et Eestist ära saada. Kui aus olla, ma ei mõista inimesi, kes tahavad oma kodumaalt lahkuda. Selle taga on tuhandeid eri põhjusi, kuid minu jaoks on need kõik tühised. Neid inimesi vaadates hakkab mul kahju, mul on suur soov neid mõista. Mõni inimene peitub liiga väikese palga taha, teine aga lihtsalt tüdimuse varju. Kui sind tõesti kisub mujale, siis anna minna, võta oma seitse asja ja lase jalga, kui sa tõesti arvad, et sul mujal parem elada on, see on sinu enda otsus.

Eesti kodanikuna on mul õigus oma elule, õigus haridusele. Seda viimast õigust olen otsustanud kasutada viimse piirini. Pärast põhikooli on kindel plaan minna keskkooli, sest see annab mulle veel aega otsustamiseks, kelleks saada soovin. Ülikool on ka kindel valik, sest seal saan ma otsese erialase väljaõppe ning mul on suurem võimalus hea töökoht leida.

Kodanik kui selle riigi elanik. Kas ma tõesti olen Eesti kodanik? Kui arvestada seda, et mul on Eesti riigi pass, siis jah, ma olen Eesti riigi kodanik, ma olen ennast selleks ka alati pidanud. Keegi ei saa minult ära võtta minu isamaad, ega ammuigi mitte minu emakeelt. Need on asjad, mis kuuluvad igaveseks minule. Keegi ei saa keelata mul Eestis elamist ega seda keelt kõnelemast, püüdu kui palju tahes. Kui ma oleksin sunnitud Eestist ära kolima, siis ma teeks seda valutava südamega, kuid esimesel võimalusel tuleks siia tagasi. Siin on minu perekond, sõbrad ning tuttavad. Mu parim sõbranna räägib alatihti, et tema tahab juba Eestist ära kolida. Olen temalt küsinud, miks. Tema vastus on, et talle ei meeldi Eesti. Kuidas selline asi üldse võimalik on? Ju siis on. Ta tahaks minna Ameerikasse, seal olevat palju ilusam. Filme vaadates tuleb tõdeda, et seal on tõesti ilus liivarand, kuid mitte midagi muud, mis paneks mind arvama, et seal on ilus. Ka Eestis on ilusat, siin on ilusad, pärast vihmasadu ilmeliselt lõhnavad metsad ning silmale lõbu pakkuvad lagendikud.

Suvel, ühel päikeselisel päeval, sõitsin autoga kodu poole. Mööda maanteed sõites jäin hetkeks mõttesse, pöörates pilgu põllule, nägin keset põldu ilutsevate päevalille, mis tegi mu tuju rõõmsaks. Ta seisis seal nagu kivirahn keset suurt ookeani, liikumatult ning kindlalt paigal, plaanimata oma kodukohta jätta. Samuti teen ka mina, seisan keset Eestit, liikumatult nagu too päevalill, keset veetlevat Eesti põldu.

Eesti kodanikuks olemine on, nagu kuuluksin maailma ilusaima riigi rahva hulka. Igal inimesel on oma nägu, oma stiil ja oma arvamus Eestist. Eestis elab ka palju välismaalasi, kellele samuti elu Eestis meeldib. Nad tulevad siia arvestes, et siin on kergem. Arvan, et siin ei ole kerge, kodanikuna elada aga väga meeldiv.

Üldhariduskoolide X–XII klassi õpilaste auhinnatud tööd

Ingrid Öövel
Tallinna Prantsuse Lütseum, 12. klass

2. koht

Mida tähendab mulle Eesti kodanikuks olemine?

Eesti on noor riik, kuid sellele vaatamata tuntud eduka majanduspoliitika ning tehnoloogiliste saavutuste poolest. Nii Euroopas kui Ameerika Ühendriikides imetletakse eestlaste kannatlikkust ja leplikkust ning kiidetakse meie töökust. Samas suureneb väljaränne Eestist iga aastaga ning seda just ettevõtlike ja haritute seas. See näitab, et hoolimata positiivsest kuvandist maailmas ei väärtusta Eesti kodanikud piisavalt oma rahvuskuuluvust ja riigi käekäiku.

Tänapäeva Eestis on probleem inimeste võõrandumises võimust. Sotsioloog Andrus Saar ütleb intervjuus Postimehele: „Hoolimata juttudest kodanikuühiskonna aktiivsusest suureneb inimeste arv, keda ei huvita enam poliitika. Aset leiab kapseldumine.“ (Postimees 17.08.2011) Kui Eesti kodanik tunneb, et tema arvamust ei võeta kuulda, loobub ta üritamast oma ideid teatavaks teha. Kuigi probleemi põhjus on osalt Riigikogus ja valitsuses, mille liikmed ei suhtle enamasti valijatega piisavalt, siis kindlasti on osa süüd ka Eesti kodanikel, kes ei ole küllaldaselt teadlikud oma õigustest. Näiteks Eesti põhiseaduses on kirjas: „Kõik riigiasutused, kohalikud omavalitsused ja nende ametiisikud on kohustatud seaduses sätestatud korras andma Eesti kodanikule tema nõudel informatsiooni oma tegevuse kohta, välja arvatud andmed, mille väljaandmine on seadusega keelatud, ja eranditult asutusesiseseks kasutamiseks mõeldud andmed.“ (Eesti Vabariigi põhiseadus § 44) Teadlikkus sellest paragrahvist hoiaks ära pahased küsimused, miks võetakse mõned otsused vastu rahvale pikemalt aru andmata. Hea Eesti kodanik tunneb oma riigi põhiseadust ja teab, et tal on alati võimalus küsida lisainformatsiooni riigiasutuste tegevuse ja otsuste kohta. Teadlikkuse kasvatamine algab juba koolis, kus näiteks ühiskonnaõpetuse tundides õpitakse demokraatia ja kodanikuühiskonna toimimise põhimõtteid, võimustruktuuri ja selle funktsioone ning ka üksikisiku tähtsust riigi jätkusuutlikkuse tagamisel. Lisaks sellele peab ühiskondlikes küsimustes kaasaraäkimiseks olema kursis poliitikaga ja päevakajaliste sündmustega nii

maailmas kui Eestis. Et olla piisavalt informeeritud, peab aga ise ümbritseva vastu huvi tundma: jälgima uudistesaaateid ja lugema ajalehti. Võimust võõrandumine ei oleks probleem, kui Eesti kodanikud oleksid ühiskonnaeluga paremini kursis, sest vaid teadlik inimene saab kasutada kõiki talle antud õigusi ning teha mõistlikke ettepanekuid.

Teadlikkusest võrsub aga veelgi olulisem aspekt: aktiivsus. Eesti kodanik tegutseb nii enda kui teiste elu paremaks muutmise nimel. Paljud lähevad kergema vastupanu teed ja virisevad madalate sotsiaaltoetuste, suure töökoormuse või riigikogulaste liiga kõrgete palkade üle. On ju lihtsam kritiseerida või hoopis Eestist lahkuda, kui üritada midagi paremaks muuta. Tartu ülikooli praktilise filosoofia professor ja eetikakeskuse juhataja Margit Sutrop kirjutab väärtusarendustegevuse lähteseisundi analüüsis: „Inimesed mõtlevad samuti nagu okupatsiooniajal, tunnetamata, et oleme lõpuks ometi vabad inimesed vabal maal ning võiksimme oma elu korraldamise võtta enda kätte.” (www.eetika.ee) Nii nagu nõukogude ajal sõimati valitsust, on ka praegu paljude arvates kõiges süüdi ahned poliitikud ja riik. Ei mõisteta, et millegi parandamiseks tuleb kõigepealt muuta iseenda hoiakut ja käitumist. Eesti kodanikuks olemine tähendabki õigust ja kohustust olla kaasotsustaja avalikes asjades, mitte kurta ja oodata, et riik teeks midagi meie eest ära. Näiteks ei tohiks kartta alla kirjutada avalikele kirjadele ja petitsioonidele ega peljata ühiskondlike probleemide lahendamises kaasa rääkida. Selleks on loodud nii vabatahtlike organisatsioone kui korraldatud kodanikualgatuslikke üritusi, näiteks prügikoristuse talgud „Teeme ära!”. Seega võimalusi aktiivseks tegutsemiseks ja oma panuse andmiseks on, kui ainult rohkem inimesi nendest kinni haaraks. Teotahet näitab ka soov pärast hariduse omandamist Eestisse jääda, et teadmisi ja oskusi oma riigi hüvanguks rakendada. Õigele kodanikule peaks valmistama suuremat heameelt Eesti arengusse panustamine ja edusammude märkamine, mitte ainult isikliku heaolu nimel elamine.

Üks peamisi põhjuseid, miks inimesed otsustavad Eestist ära kolida, on kaasmaalaste sallimatus. Seda arvamust toetab ka OECD raport, millest selgub, et Eesti on kõige sallimatum arenenud majandusega riik (uudised.err.ee 17.04.2011). Tolerantsus sõltub aga jällegi teadlikkusest. Kardetakse ja vihatakse ikka seda, mille kohta ei teata piisavalt. Tõenäoliselt on probleem osalt Eesti riigi nooruses, mistõttu kokkupuude vähemustega ei ole olnud küllaldane, kuid ka nõukogude režiimi tänaseni ulatuvas mõjus. Mida kauem oleme osa Euroopast ja liigume ringi lahtiste silmadega, seda paremaks peaks muutuma suhtumine erinevustesse. Sallimatust võib kohata igapäevaselt ka kõigi nende Eesti elanike vahel, kes ei kuulu vähemuste hulka. Politoloog Rein

Taagepera on öelnud: „Soomes ja USA-s tunnetan, et võõrastesse suhtutakse enamasti kui mõeldavaisse sõpradesse. Eestis koheldakse mitte-tuttavat külaltilki tihti nagu arvatavat vaenlast.“ (Eesti Päevaleht 05.04.2011) Ebasõbralik keskkond muudab inimesed endassetõmbunuks ja õnnetuks ning suurendab soovi kolida avatud ja sõbralikku ühiskonda. Kui ka eestimaalased muutuks tolerantsemaks ja arvestaks üksteisega rohkem, oleks siin kõigil parem elada. Eesti kodanikuks olemine tähendab nii teiste kui iseenda austamist ning kõigi omapära tunnustamist.

Eesti on edukalt sulandunud Euroopa arenenud riikide sekka. Pealtnäha veatu kuvandi taga peitub aga mitmeid probleeme, mis saavad alguse inimeste osavõtmatusest ühiskonnaelus ning sallimatusest. Olukorra parandamiseks peab iga Eesti kodanik tundma, et tema aktiivsusest ja suhtumisest sõltub kodanikuühiskonna toimimine ja riigi tulevik.

Mida tähendab mulle Eesti kodanikuks olemine?

Olles siirad oma valus, tunnistades iga inimese tähtsust ja tähendust siin maal, mõistame me selgelt oma kohustust, erilist kohustust väikese riigi ja rahva kodanikena.

See on kohustus hoolitseda, suhtuda oma ligimestesse ja kaaskodanikesse suurema sallivuse, tähelepanu ning austusega. (Eesti Vabariigi 93. aastapäeva kõne, 2011)

Toomas Hendrik Ilves

Selliste sõnadega pöördus Vabariigi President meie poole Vabariigi eelmise sünnipäeva puhul. Ja see on tõepoolest nii. Eesti on demokraatlik riik, kus määravaks ongi inimese tahe. Ja kui meis on tõepoolest piisavalt tahet muuta Eestimaa sõbralikuks, turvaliseks ja jõukaks, peame olema hoolivad kõige ja kõigi vastu, mis siin sees on.

Olen alati olnud seisukohal, et sisutihedat elu elada ja ümbritsevat maailma paremaks muuta on iga hea kodaniku põhieesmärgid. Ja seda saab teostada vaid vaba inimene.

Olen veendunud, et tõeliselt vaba inimene armastab oma isamaad, suhtub sellesse ja oma kaaskodanikesse austuse ning tähelepanuga, võtab aktiivselt osa ühiskonnaelust ning üritab muuta ümbritsevat eredamaks ja paremaks ühiskonna probleeme lahendades.

Mulle tundub, et tõeline kodanik ei ole ei ükskõikne ega kartlik, tal peaks olema oma arvamus ühiskonnas toimuvate protsesside kohta, mis on tema poolt hästi argumenteeritud ja põhjendatud ning ta ei pea kartma ega häbenema seda arvamust avaldada.

Ta harib ennast kogu aeg, loeb midagi juurde, käib koolis, täiendkoolitustel või seminaridel, mis on just tema kui kodaniku jaoks organiseeritud.

Kodanik jälgib ning austab riigi seadusi. See tähendab, et see inimene seostab ennast oma riigiga ning aitab riigil tegutseda ühishuvide nimel.

Eestis elades on minu jaoks väga tähtis see, et olen selle riigi kodanik. Kodanikuks olemine võimaldab minul osaleda Riigikogu ja kohalike omavalitsuste valimistel ning selle kaudu mõjutada olulisi poliitilisi otsuseid ja nende tagajärgi meie ühiskonna jaoks. Seega on see suur vastutus minu jaoks.

Aga mitte ainult kodanikud, vaid ka kõik teised alalised riigi elanikud võivad võtta aktiivset osa ühiskondlikust elust: agaralt tegutseda mõne organisatsiooni liikmena ning teha vabatahtlikult tööd sellepärast, et heategevus on ka väga tähtis osa tõeliseks kodanikuks olemisel. Heategevus teeb rõõmsaks ja õnnelikuks mitte ainult saajat, vaid ka tegijat. Globaalselt mõeldes mõjutab üks väike annetus meid kõiki: mõned näevad, kuidas väiksest annetusest sai inimese suur rõõm, ja otsustavad heategevuses kaasa lüüa. Teised saavad selle kohta infot oma sõpradelt, kes on juba sellega tegelema, või ka internetist.

Mina arvan, et ma ei ole veel tõeline kodanik, aga teen kõik endast sõltuva, et selliseks saada. Mina õpin keskkoolis, püüan kursis olla sellega, mis toimub riigis ja maailmas: loen ajalehti ja vaatan uudiseid, loen poliitikute ja analüütikute blogisid ja arvamusi. Mina püüan võtta aktiivselt osa ühiskonnaelust: olen YFU vabatahtlik, aitan mittetulundusühingute tekstide tõlkimisel, teen vabatahtlikult tööd.

Edaspidises elus püüan teha seda, mis minul kõige paremini välja tuleb ja mis mulle kõige rohkem meeldib. Oma tööle end kogu hingest pühendades teen rahulolevamaks mitte ainult oma tööandjat, vaid kõiki, kes minuga töötavad ja kelle jaoks töötan mina. Minu arust ei ole tähtis see, milline amet toob ühiskonnale head – peaasi, et inimene armastaks oma tööd end tõesti sellele pühendades.

Olen sündinud vabas Eestis. Meie vabadus annab meile valiku, mille teatavasti teeb igaüks ise. Mina valin Eesti Vabariigi tuleviku.

Tahan veel palju õppida. Õppida selleks, et oma elu õiglaseks ja hoolitsevaks peremeheks saada. Õppida pidevalt muutuvast maailmast orienteeruma, et vabadusest õigesti aru saada. Et see poleks minu jaoks vabanemine kohustusest iseseisvaid otsuseid langetada ja oma otsuste eest vastutust kanda.

Ainult sellele toetudes saan ma ennast teostada. Saan teostada ennast mõtleva inimesena. Hea kodanikuna.

Kui igaüks meie riigis panustaks mõne osa oma vabast ajast „tõeliseks kodanikuks olemisse“, siis meie riik ning maailm meie ümber oluliselt muutuks. Usun ja loodan.

Mida tähendab mulle Eesti kodanikuks olemine?

Mina, Tõnis Kirsipuu, olen sündinud Eestimaal ja olen Eesti kodanik. Samuti on seda minu vanemad ja ka nende vanemad. Aga kas kodanikuks olemine tähendab midagi muud kui vaid elamist teatud maal? Mis on minu jaoks Eesti kodanikuks olemine?

Praegust maailma olukorda vaadates ei ole kerge leida kohta, kus oleks igal inimesel võimalik hästi ning õnnelikult elada. Mured ja probleemid jälitavad meid kõiki. Siiski elamine siin Baltimaal, nimega Eesti, teeb mulle headmeelt. Olla kodanik maal, kus sinu saavutusi piiravad ainult sinu enda ambitsioonid, on ainult rõõmustav. Lõppude lõpuks ehitame me ise selle ühiskonna, kus me elame. See kuidas me kasvatame oma lapsi, kuidas me ise käitume ja eeskujuna näitame, kuidas tegutseme igapäeva olukordades ning suhtleme oma riigiga, kõik see on see, mis kujundab meie ühiskonna. Keegi ei saa vaadata riigi otsa ning oodata mingisugust imeravi kõikidele majandus- ja sotsiaalprobleemidele. Kuigi inimene võib end väga väiksena tunda selle 1,3 miljoni inimese seas, on meil igalühel võimalus anda oma panus homse kujundamisse.

Mind teeb kurvaks, kui ma kuulen uudistest, kui keegi on mõrvatud või mõnda riigiametnikku uuritakse järjekordses altkäemaksu skandaalis. Keegi meist pole täiuslik, kuid ligimesearmastus on tegelikult iga inimese DNA-sse sisse kodeeritud. Niisamuti peame ka meie, kes nimetame end külmadeks põhjamaisteks inimesteks, selle enda seest uuesti üles leidma. Nii võib igaüks meist nimetada uhkusega ennast eestlaseks.

Meie rahvus hiilgab tehnoloogiasaavutuste ja spordiga. Miks siis peaks minagi istuma niisama ning laskma elul ning paremal tulevikul endast mööda minna? Mulle tähendab kodanikuks olemine tegutsemist. See ei pea olema alati seotud riigi- või vabatahtliku tööga. Igaüks ei pea tikkuma poliitikasse. Tegutseda tähendab kehtvat tegevust, arenemist, eneseharimist. Meil on alati midagi õppida ning see, mida me õppides omandame, tuleb lõpuks kasuks nii meile kui meie kaaslastele.

Ma olen uhke vabaduse üle, mille meie väike riik on läbi raske ajaloo saavutanud. Ma olen uhke meie keele üle, mis on raskuste kiuste kujunenud selliseks, nagu ta praegu on. Ma olen uhke selle üle, et meid, mind ja meie riiki, võetakse tõsiselt. Iga vanema generatsiooni esindaja, iga keskealine inimene peaks heas mõttes kartma järgnevat põlvkonda. Hirm, et meie rahvustunne-

tus võiks olla kadumas, on asjatu. Meie riigis on haridus saavutanud kõrgeima taseme. Motivatsioon innustab igat noort inimest saavutama oma eluga midagi suurepärast. Ambitsioonid on kõrged.

Kõik on meie endi kätes. Milline on homne, milline on meie riigi tulevik, kõik see on meie endi kätes. Anda lubadusi, et Eesti on Euroopa viie kõige rikkama riigi seas aastaks 2015, on masendavalt mannetu. Keegi ei saa sinu enda eest otsuseid ära teha. Meie rahva intelligents on jõudnud juba sellisele tasemele, kus me ei peaks kartma tulevikku ja selle hirmus enda eest laskma teistel tegutseda. Meie riik ei ole nii suur, et võiks lihtsalt kõrvalt jälgida ja vaadata, et mis temast saab. Olgem targad oma otsustes ja hoidkem selle rahva uhkust ja võimet ka järgmisel iseseisvuspäeval öelda: „Ma olen uhke, et olen eestlane!”

Mida tähendab mulle Eesti kodanikuks olemine?

Eesti riigil on seljataga pikk minevik ja ees ootamas veel pikem tulevik. Eestit pole just poputatud teiste riikide poolt kauges minevikus, kuid kõigele vaatamata oleme kõigest üle saanud ja jäänud püsima. See on märk, et Eesti on olnud minevikus tugev ja prioriteetidega riik. Me oleme seadnud endale eesmärgiks kaua eksisteerida ühtse riigina ja see peaks olema kõigi meie kodanike eesmärk ja kindel siht siin ilmas. Riigi kõige kallim vara on kodanikud ja nende käes on võim. Just meis, Eesti kodanikes, peitub Eesti edu saladus. Meie kõik oleme aluseks sellele, et meid mäletatakse tugeva riigina. Meie, kodanike valikud ja otsused on ülitähtsad Eesti edasises tulevikus.

Eesti kodakondsus on mulle kaasa antud sünniga. Mu vanemad on eestlased ja seega ka minust kasvab eestlane. Mu vanemad on valinud kodumaaks Eesti ja ma olen neile selle eest väga-väga tänulik. Mulle meeldib Eestis. Ma pole oma kodumaas mitte kunagi pettunud. Ka kõige raskemas olukorras olen jäänud oma kodumaale truuks ning mitte süüdistanud Eesti Vabariiki oma hädades. Kuulsa Eesti helilooja Alo Mattiiseni laulusõnad: „Eestlane olen ja eestlaseks jään...” tuksuvad ka minu südames ereda leegiga. Ma olen uhke, et olen eestlane ja kodanikuks olemine tähendab mulle palju.

Igapäevaelus me ei mõtle nii laialt sellele, milline on meie roll ühiskonnas. Tihti me ei teadvusta endale, kui palju just meie otsused ja valikud määravad meie kõigi tulevikku. Ka mina ei mõtle sellele, milline on minu roll ühiskonnas, igal oma sammul. Küll aga ma teadvustan endale igal sammul, et olen Eesti kodanik ja käitun vastavalt sellele. Järgin kõiki seadusi ja ei pane toime midagi kriminaalset. See on peamine, kuidas ma olen hea kodanik Eesti riigile. Lihtsuses peitub võlu. Ma arvan, et kodanikuna ei pea ma osalema igal võimalikul üritusel ja rahvaalgatusel. Jah, see oleks muidugi ideaalne, kui ma nii toimiksin, kuid see on minu enda otsus. Nagu eestlastele paraku kohane, olen ka mina üks sellistest, kes sulandub lihtsalt massi. Olen lihtne eesti mees.

Kodanikuna saan ma kaasa rääkida üsna olulistest asjadest. Siinkohal pean silmas eelkõige valimisi. Olgugi, et praegusel hetkel olen veel liiga noor, et valimistest osa võtta, kuid tulevikus, kui olen valimisikka jõudnud, võtan kindlasti neist osa. Täidan kodanikukohust ja lähen hääletama. Alaealisena pole just palju võimalusi poliitilistes asjades sõna sekka öelda. Kui olen piisavalt vana, saan ka algatada näiteks mõne seaduseelnõu. Saadan mõnele saadikule kirja,

kes hakkaks minu ideede eest seisma ja seda prooviks ellu viia, sest just nende töö see ju on. Nii saan kodanikuna poliitilistes asjades kaasa rääkida. Kõik kodanikuks olemise teemad aga ei keerle ainult poliitika ümber. On ka palju muud. Kas või olen tubli kodanik ka alaealisena ja ei reosta Eestimaa loodust prügi maha visates. Ka looduse hoidmine ja kaitsmine on kodaniku kohus.

Mida ma saan teha kodanikuna head ühiskonnale? Siinkohal tuleks eelkõige endale lahti mõtestada, mida me peame silmas sõna „ühiskond“ all. Ühiskond on väga lai mõiste. See on inimeste kooselu vorm. Ühtne tervik, mille moodustame just meie, inimesed. Ma saan teha ühiskonnale palju head. Rikastada seda oma teadmistega ja olla toeks teistele ühiskonnaliikmetele.

Ma ei mõtle just palju sellele, kuidas kodanikuks olemine tõstab minu enesetunnet. Kui aga mõtlema hakata, siis jaa, kui teen midagi kasulikku kodanikuna, siis on mul hiljem enda üle hea meel. Olen heatujulisem ja rõõmsam oma saavutuste üle. Inimene, kes elab võõral maal ja kes ei oma kodakondsust, on tihtipeale õnnetu oma sellise elujärje pärast. Tal puudub kättesaadavus paljudele ühishüvedele ja see teeb meele mõruks. Mulle kui kodanikule on kõik hüved, mida riik pakub, kättesaadavad. Tihti tunduvad need asjad nii enesestmõistetavad, et me lihtsalt ei pööra neile tähelepanu.

Praegusel ajal on väga populaarsed igasugused rahvaalgatused ja erinevad talgud. Neid korraldavad head ja suure südamega Eesti kodanikud. Ka minul on võimalus neist osa võtta. Aastake tagasi otsustasin, et tahan ka Eesti riigile appi tulla ning lõin kaasa ühel sedasorti üritusel. Oli ütlemata vahva ettevõtmine, mis hiljem süstis minusse tohutu energialaengu, sest olin oma kätega teinud head. Selline talitamine on eestlaste seas veel üsna lapsekingades ja sel pole suurt populaarsust.

Eesti kodanikuks olemine tähendab mulle palju. Püüan igas olukorras olla eeskujulik ja aus kodanik. Arvan, et siiamaani olen sellega ka hakkama saanud. Siinkohal ei ole põhjust endale tuhka pähe raputada, sest olen olnud hea kodanik Eesti Vabariigile. Ma ei oskagi mõelda, mis saaks, kui minult ühel hetkel see lihtsalt võetakse. See oleks katastroof. Ma ei tea, mis minust siis saaks. Täidan ka tulevikus kodaniku kohuseid ja arvan, et see on tähtsaim, kuidas saan olla hea kodanik. Ma armastan oma kodumaad ja kõike, mis seondub mulle sellega.

Sisukord

Juhend.....3

Tulemused6

Üldhariduskoolide VII–IX klassi õpilaste auhinnatud tööd:

Mark Basalõga8

Koidu Kask.....11

Anna-Katrin Krestinov.....13

Maria Bambus15

Katrin Sander17

Ireene-Britt Ollino.....19

Kristin Vaisma.....21

Üldhariduskoolide X–XII klassi õpilaste auhinnatud tööd:

Ingrid Öövel.....23

Kristina Smirnova26

Tõnis Kirsipuu.....28

Henri Helemäe.....30